

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.III.20.435/2008/5. szám

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla a dr. Falat László ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** alatti lakos felperesnek, - a Feketéné Dr. Szemző Margit ügyvéd által képviselt **alperes neve (címe)** alatti székhelyű alperes ellen sajtóhelyreigazítás iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2008. július hó 8. napján kelt 2.P.21.514/2008/4. sorszámú ítéletével szemben az alperes részéről 6. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban - melyben a felperes csatlakozó fellebbezéssel élt - meghozta az alábbi

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra az államnak fizessen meg 12.000,- (Tizenkettőezer) Ft le nem rótt csatlakozó fellebbezési eljárási illetéket, míg az alperes által le nem rótt 24.000,-(Huszonnégyezer) Ft összegű fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

A peres felek fellebbezési eljárási költségeiket maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

Az alperes **város 1-en** heti rendszerességgel jelenteti meg ... elnevezésű kiadványát. Ennek ... című melléklete 2008. május 16-i számának IV. oldalán „A polgármester politikai alapítványa közhasznú célokat is támogat. **Személy 1** ezúttal a jegyzőt citálta bíróságra” címmel közölt cikket. A címben említett önkormányzati képviselő kérdésére a cikk szerint a helyi polgármester elmondta, hogy az általa létrehozott ... Alapítvánnyal részint átláthatóvá tette kampánykiadásait, részint közhasznú célokat szolgált. Ugyanakkor „azt is szóvá tette, hogy közösködhet a szocialisták listáján bejutott városatya az ellene és munkatársai ellen folytatott hadjárataiban - mint fogalmazott - „a ... utcai elmebeteggel”, azzal a /felperes neve/ -val, aki Hitler könyvének, a Mein Kampf-nak a magyarországi népszerűsítője”.

A felperes kereseti kérelmében a következő helyreigazítás közzétételére kérte az alperest kötelezni: A cikk - valótlánul - úgy hivatkozott a felperesre, mint Hitler könyvének, a Mein Kampf-nak a magyarországi népszerűsítőjére. Ezzel szemben a valós tény az, hogy a könyvet a terjesztésen túl magyarra fordította, szerkesztette és utószót írt hozzá. Az is tény, hogy a könyvnek nem kizárólagos magyarországi népszerűsítője: a **személy 2** érdekeltségében lévő **cég 1** budapesti könyvesboltjában is kapható a mű. A cikk - valótlánul - úgy hivatkozott a felperesre, mint aki elmebeteg. Ezzel szemben a valós tény az, a Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.622/2005/6. számú ítélete azt tartalmazza, hogy az ügyben feltárt bizonyítékokból tisztázódott, a magánvádló elmebeteg voltának állítása alaptalan. felperes neve magánvádló beszámítási képességét korlátozó vagy kizáró elmebetegségben nem szenved és nyilvánvalóan nem is szenvedhetett, nem mutathatta ennek jeleit a kérdéses tévéműsorban történt fellépése során sem.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Indokolásként arra hivatkozott, hogy az alperesnek nyilatkozó polgármester véleményt nyilvánított, amikor a felperes vonatkozásában az elmebeteg kifejezést használta. Ezt azzal kívánta alátámasztani, hogy a Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.130/2006/4. sorszámú ítéletében már véleménynyilvánításnak minősítette, amikor egy korábbi esetben a polgármester azt nyilatkozta, hogy a felperesnek vagy börtönben vagy elmeógyógyintézetben lenne a helye, miután az vele szemben büntető feljelentéssel élt. Hivatkozott az alperes arra is, hogy Hitler Mein Kampf című művének fordítása, szerkesztése és ahhoz utószó írása megfelel a köznyelv szerint a népszerűsítés fogalmának, ugyanakkor az alperes soha nem állította, hogy annak kizárólagos magyarországi terjesztője a felperes lenne.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét részben alaposnak találva kötelezte az alperest, hogy a ... című társasági magazin soron következő számában az alábbi tartalmú helyreigazító közleményt tegye közzé: „Valótlánul híreszteltük a ... című magazin 2008. március 16-i lapszámának IV. oldalán, hogy felperes neve elmebeteg lenne”. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában úgy foglalt állást, hogy a polgármester a „... utcai elmebeteg” kifejezéssel konkrétan a felperest kívánta megjelölni. Nyilatkozatával nem a felperes munkáját értékelte, vagy politikai, történelmi kérdésekben való meggyőződését vitatta, tehát nem véleményt nyilvánított, hanem tényt állított, aminek valóságtartalmát az alperes bizonyítani nem tudta. Mivel pedig e valótlán tényt állító híresztelés a felperest sérti, az alperest a helyreigazító közlemény közzétételére kötelezte. A per tárgyává tett másik közléssel kapcsolatosan ugyancsak megállapította, hogy az tényállítás, azonban úgy értékelte, hogy a hivatkozott mű fordítása, szerkesztése, utószóval való ellátása és terjesztése is megtörtént, amely tevékenységek összefoglalóan megvalósítják annak népszerűsítését. Ez a tényállítás tehát valós tartalmú, melynek következtében az elsőfokú bíróság a keresetet evonatkozásban elutasította.

Az ítélettel szemben az alperes jelentett be fellebbezést, kérve az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és a felperes keresetének teljes elutasítását.

Fellebbezésének indokolásában is állította - egyezően korábbi ellenkérelmével -, hogy a polgármester a felperes elmeállapotával kapcsolatosan véleményt nyilvánított, aminek előzményét a felperes polgármesterrel szembeni alaptalan feljelentései adták. Mivel pedig a Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.130/2006/4. sorszámú ítéletének indokolásában a polgármester korábbi, felperessel szembeni, elmeállapotára és büntetőjogi felelősségre vonására való utalását elmarasztaló értékítéletnek, véleménynek minősítette, a szerkesztőség leközhette az alperes munkásságával kapcsolatos véleményalkotást. Fellebbezésének mellékleteként csatolta Hitler Mein Kampf című műve magyar nyelvű fordításának utószavát.

A felperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú bíróság elutasító ítéleti rendelkezésének megváltoztatását, és e körben az előterjesztett kereseti kérelemnek helyt adó döntés hozatalát kérte. A másodfokú eljárás során már nem vitatta Hitler Mein Kampf című művének általa történő népszerűsítését, azonban kiemelte, hogy az alperes valótlan tényt állított, amikor az általa használt határozott névelőből következően annak egyedüli magyarországi népszerűsítőjeként jelölte meg figyelemmel arra, hogy a könyvet a **személy 2** érdekeltségében álló **cég 1** budapesti könyvesboltja is árusítja.

A fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés egyaránt **alaptalan**.

A személyhez fűződő jogok védelmének egyik sajátos eszköze a sajtóhelyreigazítás arra az esetre, amikor a személyhez fűződő jogok (főként a jóhírnév) megsértését tömegtájékoztatási eszközök útján követik el. A helyreigazítási kötelezettség a sajtóközlemények tartalmi helytállóságáért fennálló objektív felelősséget jelenti, amelynek részletes szabályait a Ptk. 79. § (1) bekezdése tartalmazza. Eszerint ha valakiről napilap, folyóirat (időszaki lap) valótlan tényt közöl vagy híresztel, követelheti olyan közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlemény mely tényállítása valótlan (helyreigazítás).

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes, amikor más személy kijelentését híven közölte, az abban foglalt tényállításokat híresztelte. A felperes elmebeteg voltára vonatkozó egyértelmű, kifejezett tényállítást politikai véleményként értékelni nem lehet. Ehhez nem ad alapot az alperes által hivatkozott, a Legfelsőbb Bíróság által Pfv.IV.21.130/2006/4. sorszám alatt meghozott ítélet sem, hiszen az ott vizsgálat tárgyává tett nyilatkozat feltételes módú, a jelen perbelitől mind tartalmában, mind szöveggörnyezetében eltérő. Mostani nyilatkozatával a polgármester, és következésképpen a nyilatkozatát leközlő alperes sem a felperes tevékenységét bírálta, a közzétett kijelentés tehát nem minősül a felperes közszereplésével kapcsolatos negatív értékítéletnek. Az kifejezett, direkt tényállítás, illetőleg az alperes részéről tényhíresztelés, ami - annak valótlansága esetén - a felperes jóhírnévét nyilvánvaló módon súlyosan sérti. Ezen nem változtat az sem, hogy a polgármester által a nyilvános közgyűlésen tett kijelentést az alperes szó

szerint idézte. A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény (St.) rendelkezései szerint ugyanis a sajtószabadság gyakorlása nem járhat mások személyhez fűződő jogainak sérelmével. Nem vezethet erre az St. 5. §-ában szereplő azon felhatalmazás sem, amely szerint a

sajtó az állami szervek és azok bizottságai nyilvános üléséről, azok hatáskörébe tartozó eljárásokról, az azokban beterjesztett indítványokról, javaslatokról tájékoztatást adhat az említett szervek hozzájárulása nélkül, és a megjelölt körben - ha a tájékoztatás valósághűen történt - a sajtót nem terheli a valóság bizonyításának kötelezettsége. A bírói gyakorlat szerint e jogszabálynak kiterjesztő értelmet tulajdonítani nem lehet, mert bár fontos társadalmi érdek fűződik ahhoz, hogy a közvélemény a sajtó útján tájékoztatást kapjon pl. a helyi önkormányzatok szerveinek hatáskörébe, feladat- és ügykörébe tartozó eljárásokról, azonban a megjelölt tárgykörön kívül eső, személyeskedő, sértő, mások személyéhez fűződő jogainak sérelmét jelentő tények híresztelésére ez sem adhat alapot. A sajtó, mint tömegtájékoztatási eszköz a rendeltetését (az olvasók tájékoztatását, a közgondolkodás formálását) csak akkor tudja betölteni, ha a közölt tudósítások, cikkek kettős mércének felelnek meg: híven tájékoztatnak a valóságról, ugyanakkor közléseikkel nem sértik mások személyiségi jogait. Ezért a közgyűlés előtt folyó hivatalos ügyeken, eljárásokon kívüli személyeskedő kijelentések, tényállítások nem tartoznak abba a körbe, mikor is a valóság bizonyításának kötelezettsége a sajtót nem terheli (Legfelsőbb Bíróság 2000/2/298. és 2001/1/407. számú Elvi Bírósági Határozat). A kialakult bírói gyakorlat szerint a sajtószerv által nem bizonyított, ügykörön kívüli tényállítás közlése esetén pedig általános jelleggel igényelhető a helyreigazítás akkor is, ha a sajtó híven közli más személy valótlan nyilatkozatát (Bírósági Határozatok 1990/9/332., PK.14. számú állásfoglalás I. rész), tehát a sajtójogi felelősség nem kerülhető meg úgy, hogy a valótlan tény közlése mások vélekedésére hivatkozva történik. A híresztelt tény valóságtartalmára nézve az elsőfokú bíróság a perben felmerült bizonyítékokat megfelelően értékelve állapította meg, hogy az alperes azt bizonyítási kötelezettsége (Pp. 342. § (2) bekezdés, 345. § (2) bekezdés) ellenére igazolni nem tudta, aminek következtében objektív alapon köteles a helyreigazításra.

Ezen túlmenően nem fogadható el az alperes arra történő hivatkozása sem, hogy a felperes mint közszereplő túrni köteles, hogy róla valótlan tény híreszteljenek. A felperes ha közszereplő is, valótlan tényállítás esetén ugyanolyan feltételekkel jogosult személyiségvédelemre, mint bárki más. A közéletben résztvevő személyeknek csak a közszereplésükkel kapcsolatban személyükkel szemben megnyilvánuló, őket kedvezőtlen színben feltüntető, tevékenységüket negatív módon értékelő véleményt és kritikát kell elviselniük, a hátrányos megítélést kiváltó valótlan tényállítást azonban nem (Bírósági Döntések Tára 2005/12/161. számú jogeset).

Azt a felperes a másodfokú eljárásban már maga sem tette vitássá, hogy Hitler Mein Kampf című könyvének népszerűsítője azáltal, hogy a művet lefordította, és nyilvánosan - az interneten - terjeszti, árusítja. Az alperes sem állított mást az újságcikkben, tehát e tényállítása valós, a megfogalmazás - a határozott névelő alkalmazása ellenére - nem olyan, amelyből egyértelműen az következne, hogy Magyarországon kizárólag a felperes folytatná ezt a tevékenységet. Az „a” névelő a

mögötte álló főnévi értékű kifejezés határozott voltára utal. Az adott szövegrészletben azonban a névelő nem válik hangsúlyossá, még a hozzá tartozó szókapcsolattal együtt tekintve sem. Az a mellékmondat, amelyben a sérelmezett szövegrész szerepel, nyelvtanilag alárendelő viszonyban áll a főmondatdal, összességében - tartalmát tekintve - a név szerint megjelölt felperes jelzőjeként működik. A tagmondat alárendelt viszonya is azt az értelmezést támasztja alá, hogy a benne szereplő szószerkezet nem hangsúlyos. Szerepe, hogy az olvasó számára beazonosíthatóvá tegye a felperest, aki nem vitatottan népszerűsíti Hitler Mein Kampf című művét. A cikk olvasásakor a sajtóközönségben nem az hangsúlyozódik, amit a felperes az „a” névelő szerepének tulajdonít, tehát, hogy ő lenne a hivatkozott Hitler-mű egyedüli népszerűsítője. A cikknek ebből a részéből az olvasó számára a felperes általi népszerűsítés ténye a releváns információ. Mindezekből ugyanakkor az következik, hogy a nyilatkozat egészét tekintve e sérelmezett szövegrészt nem lehet olyannak tekinteni, amely valótlan tartalmánál fogva helyreigazításra adna okot. Az elsőfokú bíróság tehát etekintetben is okszerű döntést hozott, amikor a felperes keresetét ebben a részében elutasította.

A helyreigazító közlés szövegét a perben - a kérelem és az ellenkérelem határain belül, a Ptk. 79. §-ában foglaltak figyelembevételével - a bíróság belátása szerint állapítja meg (Pp. 345. § (3) bekezdés). A PK. 15. számú állásfoglalás I. pontjában írtak szerint a sajtó nem kötelezhető olyan nyilatkozat közlésére, amely a jogosult által érvényesített igény körében a helyreigazításhoz szükséges mértéket akár tartalmában, akár terjedelmében túllépi. Ilyen esetben, ha a jogosult közzétenni kért nyilatkozata nem megfelelő, a bíróság - ezt a közlési módot mellőzve - a helyreigazító közlemény szövegét az érvényesített jog tartalmi körén belül másként határozza meg. A helyreigazító közlés akkor tölti be rendeltetését, ha a kifogásolt közlemény valóságsértő voltát, szükség szerint a való tényeket félre nem érhetően kifejezésre juttatja (Ptk. 79. § (1) bekezdés). Az elsőfokú bíróság által megállapított helyreigazító közlemény mindezen kritériumoknak megfelel, ugyanakkor a felperes által - a kereseti kérelem alapos részében - közzétenni kért szöveg a másodfokú bíróság álláspontja szerint a szükséges mértéket tartalmában és terjedelmében is túllépi.

Az előbbiekben kifejtettekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - a jogi indokolást kiegészítve - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A per tárgyánál fogva a feleket az eljárásban az Itv. 62. § (1) bekezdés f) pontja alapján illetékfeljegyzési jog illette meg, az ítélőtábla a felperest eredménytelen fellebbezése folytán kötelezte a csatlakozó fellebbezési eljárási illeték 12.000,-Ft-os összegének megfizetésére az Itv. 59. § (1) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 13. § (2) bekezdés, 15. § (1) és (3) bekezdés alapján. Az alperes által le nem rótt fellebbezési eljárási illeték a fél részleges jogképességére tekintettel - a

-6-

7/1972. (XI.28.) IM. rendelet hatályon kívül helyezése folytán - az állam terhén marad. A felek a másodfokú eljárásban azonos arányban lettek pernyertesek, ezért az ítélőtábla a Pp. 81. § (1) bekezdésének alkalmazásával úgy rendelkezett, hogy a felek fellebbezési eljárási költségeiket maguk viselik.

S z e g e d, 2008. október hó 6. napján

Dr. Mányoki Zsolt sk.
a tanács elnöke

Dr. Kiss Gabriella sk.
előadó bíró

Dr. Heidrich Gábor sk.
táblabíró